

Onderwerp: Inlaatwerk Kromme Rijn, Voorkeursalternatief en krediet

Datum vergadering: 10-7-2024

Registratienummer: 1980373

Besluitnota

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. In te stemmen met het beschikbaar stellen van het benodigde krediet van € 15 miljoen voor de planuitwerkingsfase en realisatiefase.
2. In te stemmen om het exploitatiebudget voor het onderhoud van kunstwerken vanaf 2028 jaarlijks te verhogen met € 68.000.
3. In te stemmen om € 2.918.000 van de kapitaallasten te dekken uit de bestemmingsreserve inzet KWA verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek.

Inleiding

In de 2^e Deltabeslissing Zoetwater is voor Nederland een nieuwe set maatregelen opgenomen om beter gesteld te staan bij nieuwe periodes van droogte.

Een belangrijke zoetwatermaatregel die door Stichtse Rijnlanden is aangedragen voor de 2de Deltabeslissing is het Inlaatwerk Kromme Rijn. Ook bekend als: verbeterde rivier aanvoer mogelijkheid (VRAM). Door grotere kans op lagere waterstanden in de Lek kunnen we steeds vaker en langduriger niet meer onder vrij verval water inlaten in de Kromme Rijn. Door voor de inlaat bij Wijk bij Duurstede een opvoergemaal en afsluitmiddel te plaatsen, waarborgen we de wateraanvoer voor het Kromme Rijngebied, de stad Utrecht en de Vecht, ontlasten we de watervraag vanuit het Amsterdam Rijnkanaal en waarborgen we tevens de waterbeschikbaarheid voor de KWA+.

Dit doen we met financiering vanuit het Deltafonds, vanuit de Bestemmingsreserve KWA Verdieping Nieuwe Waterweg en met eigen middelen.

Begin 2022 heeft het college groen licht gegeven om de verkenningsfase te starten en te komen tot een voorkeursalternatief met benodigde uitvoeringkrediet. Het resultaat hiervan wordt via dit voorstel aan u gepresenteerd.

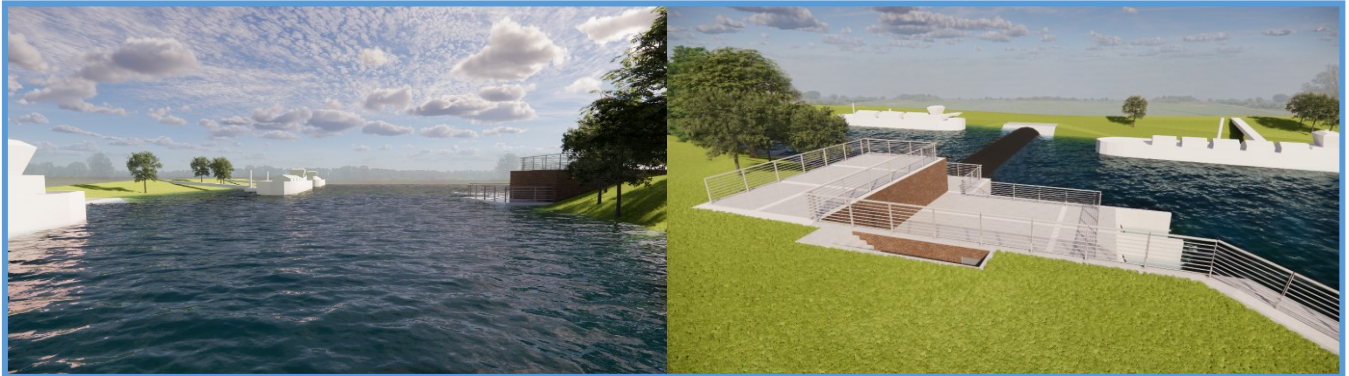
Van oplossingsrichtingen via kansrijke alternatieven naar het voorkeursalternatief

Tijdens de verkenningsfase hebben we verschillende bouwstenen en oplossingsrichtingen gedefinieerd. Dit om invulling te geven aan de klimaatadaptatieopgave, duurzaamheidsopgave en inpassingsopgave van het project. Door middel van een trechterend proces binnen een uitgebreid afweegkader zijn we uiteindelijk gekomen tot drie kansrijke alternatieven:

1. Gemaal met balgstuw ingepast in de oever
2. Gemaal met klepstuw in het inundatiekanaal
3. Gemaal met persleidingen zonder afsluitmiddel in het inundatiekanaal

Voorkeursalternatief

In de rapportage van het voorkeursalternatief vindt u de beoordeling en afweging die gemaakt is voor de drie overgebleven kansrijke alternatieven. De oplossing gemaal met balgstuw (Alternatief 1) is gekozen als voorkeursalternatief.

Visuals voorkeursalternatief Alternatief 1

Voorafgaande besluitvorming

Collegebesluit 11 februari 2020: Intentieverklaring regionale bijdrage

Op 11 februari 2020 heeft het college het commitment van HDSR ten aanzien van deze maatregel uitgesproken richting het Deltaprogramma Zoetwater en de partners van de Zoetwaterregio West-Nederland, met een intentieverklaring om garant te staan voor de regionale bijdrage van 50%. In de eerste bestuursinformatiebrief van 2020 (publicatiedatum 28 februari 2020) is het algemeen bestuur geïnformeerd over de regionale bijdrage voor de maatregel 'Inlaatwerk Kromme Rijn' in het kader van het Deltaplan Zoetwater.

Bestuurlijk overleg verdeling regionale bijdrage inlaatwerk Kromme Rijn

Op 17 februari 2021 vond een bestuurlijk gesprek plaats tussen Rijnland en HDSR om nadere afspraken te maken over de verdeling van de regionale bijdrage (50% van de totale kosten).

2de Deltaplan Zoetwater

Op Prinsjesdag 2021 is het Deltaplan 2022-2027 vastgesteld. De maatregel 'Inlaatwerk Kromme Rijn' is opgenomen in het uitvoeringsplan van het Deltaprogramma Zoetwater, die hierdoor in aanmerking komt voor een bijdrage van 50% vanuit het Deltafonds. Het oorspronkelijke plafondbedrag bedraagt € 5.000.000.

Collegebesluit 11 januari 2022: Start voorbereidingen Inlaatwerk Kromme Rijn

Op 11 januari 2022 heeft college van HDSR besloten om te starten met de voorbereidingen van het project Inlaatwerk Kromme Rijn om te komen tot een Voorkeursalternatief met benodigde uitvoeringskrediet.

Collegebesluit 21-05-2024: Vaststellen Voorkeursalternatief Inlaatwerk Kromme Rijn

Op 21 mei 2024 heeft het college van HDSR het Voorkeursalternatief gekozen voor het project Inlaatwerk Kromme Rijn.

Beoogd effect

Het voorkeursalternatief beoogt een goed onderbouwde, afgewogen en gedragen basis te vormen voor het efficiënt en effectief kunnen doorlopen van opvolgende planuitwerkingsfase en uitvoeringsfase.

De realisatie van Inlaatwerk Kromme Rijn is direct opgenomen in het WBP 2022-2027, onder het thema Waterrobuust en klimaatbestendig en hoofddoel Toekomstbestendig regionaal watersysteem:

- In 2027 zijn maatregelen zoetwatervoorziening West-Nederland 2^e fase in uitvoering

De maatregel Inlaatwerk Kromme Rijn is voor HDSR de enige 2^e fase maatregel.

De beoogde effecten zijn:

- Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water (effect 6, Voldoende water, Beperken gevolgen klimaatverandering / Toekomstbestendig waterbeheer)
- Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren (effect 13a, Genieten van water, waterschapswerken worden beleefd)
- Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties (effect 13b, Genieten van water, waterschapswerken worden beleefd)
- Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen (effect 14, Vitale overheidsorganisatie, Werken met oog op de toekomst)

Voorkeursalternatief moet voldoen aan de ambitie van het algemeen bestuur

In onderstaande tabel is in algemene termen weergegeven in hoeverre het voorkeursalternatief voldoet aan de ambities van het algemeen bestuur. Hieruit blijkt dat de ambities van het algemeen bestuur 1 op 1 is meegenomen binnen het project. Binnen het project wordt om die reden ook niet meer gesproken over een ambitie maar een opgave.

Ambitie	Voldaan aan ambitie?
<u>Waterrobuust en klimaatbestendig:</u>	Ja, in samenspraak met programma klimaatadaptatie zijn de ambities van het bestuur op dit thema vertaald in concrete eisen waaraan het voorkeursalternatief voldoet.
<u>Duurzaamheidsambities:</u> Het waterschap heeft hoge ambities op de thema's energie (emissieloze uitvoering), grondstoffen, natuur (biodiversiteit), investeringen, ruimtelijke kwaliteit en ruimtegebruik.	Ja, in samenspraak met programma duurzaamheid en duurzaam opdrachtgeverschap zijn de ambities van het bestuur vertaald in concrete eisen waaraan het voorkeursalternatief aan moet voldoen. Hiervoor is 2030 als richtjaar gebruikt.
<u>Tempo:</u> Klimaatverandering is nu aan de gang. Ons bestuur wil tempo maken met het creëren van een toekomstbestendig watersysteem.	Ja, ondanks de technische complexiteit van het project en de vele ontwikkelingen in de directe omgeving draagt dit voorkeursalternatief bij aan vlotte en zorgvuldig vervolg van het project.

Argumenten

Het voorkeursalternatief, Alternatief 1: gemaal met balgstuw, aan het begin van de Nederrijn geeft de beste invulling aan de gestelde doelstellingen van het project. Zo is dit alternatief het meest veilig in gebruik en het best bereikbaar voor de realisatie. Door het zoveel mogelijk vrijhouden van het inundatiekanaal door het gemaal in de bestaande oever op te nemen doen we zo min mogelijk afbreuk aan de waarden van het UNESCO Werelderfgoed. Door de positionering bij de rivier is er een goede instroom naar het gemaal en hoeven delen van het kanaal niet verder te worden verdiept. De oplossing heeft over het geheel gezien het meeste draagvlak bij de interne- en externe stakeholders. Ook is dit alternatief de meest duurzame oplossing.

Kanttekeningen

Het voorkeursalternatief kent de volgende kanttekeningen.

Bevaarbaarheid:

Enkele woonbooteigenaren hebben negatief gereageerd op het feit dat het inundatiekanaal wordt afgesloten bij extreme droogte. We willen samen met de woonbooteigenaren verder in gesprek over hoe we hier zo goed mogelijk mee om kunnen gaan.

Bever:

De ingreep vindt plaats in een gebied waar de bever actief is. Hiervoor zal waarschijnlijk een ontheffing moeten worden aangevraagd en specifieke aandacht nodig zijn voor het instandhouden van het leefgebied van de bever.

Materialisatie en vormgeving samen met de omgeving:

In dit stadium van het project is het ontwerp op hoofdlijnen uitgewerkt. Daardoor is nog niet veel aandacht besteed aan de precieze vormgeving en materiaalgebruik. Om een goede inpassing in de omgeving te waarborgen is het noodzakelijk dit goed uit te werken in de planuitwerkingsfase. HDSR wil dit graag samen met de omgeving uitwerken. De klankbordgroep heeft aangegeven hierin mee te willen denken. Dit geldt voor zowel het bouwwerk zelf als de directe omgeving van het Stadshaven terrein. Daarbij willen we zoveel mogelijk inspelen op de huidige inrichting en behoud van het groene karakter.

Het object bestaat ten hoogste voor 50% uit primaire grondstoffen:

Deze eis is een vertaling van de duurzaamheidsambitie van het Algemeen Bestuur. Bij het realiseren van nieuwe grote assets zien wij de invulling van deze eis als risico. Door de korte lijntjes met het duurzaamheidsprogramma en het vroegtijdig aan laten sluiten van de markt denken wij hier invulling aan te kunnen geven.

Dekking:

Rijksbijdrage uit Deltafonds

De raming van de totale projectkosten (2020) valt hoger uit dan het bedrag wat oorspronkelijk opgenomen is in het Deltaplan Zoetwater 2de fase (2022-2027). Dit is veroorzaakt door de enorme inflatie van de afgelopen jaren. In bestuurlijk overleg Zoetwaterregio West-Nederland is hiervoor een handelingskader opgesteld. Dit handelingskader gaat als eerste uit van tegenvallers op te vangen met de meevallers binnen het Deltaplan Zoetwater 2de fase en als tweede de meevallers van Deltaplan Zoetwater 1ste fase te benutten voor de tegenvaller uit Deltaplan Zoetwater 2de fase. De besluitvorming hierover vindt plaats op 6 juni 2024 in BPZ (Bestuurlijk Platform Zoetwater), waarnaar het BPZ dit voorstel adviseert aan ministerie I&W en de minister een besluit neemt.

Regionale bijdrage

Alle regionale bijdragen zijn ambtelijk besproken en akkoord bevonden. Na vaststelling van de rijksbijdrage zullen de bijdragen van Rijnland en AGV geformaliseerd worden.

Financiële aspecten

SSK-kostenraming

Voor het voorkeursalternatief is een SSK-kostenraming opgesteld van de investeringskosten en levensduurkosten zoals vastgelegd in de werkwijzer projecten HDSR.

Investeringskosten:

Bij de investeringskosten is een risicoreservering aangehouden van ca. 13% van de voorziene kosten (exclusief kosten verkenningfase). In deze fase van het project heeft de raming een zekerheid van 85%. Dit betekent dat de raming een bandbreedte van 30% heeft, zowel +15% als -15%.

Kostensoort	Voorkeursalternatief
Verkenningfase	€ 700.000
Plan- en Realisatiefase	
Bouwkosten	€ 9.784.306
Engineeringskosten extern	€ 1.027.353
Engineeringskosten intern	€ 1.027.353
Vastgoedkosten	€ 175.145
Bijkomende kosten	€ 571.937
Risicoreservering	€ 1.682.270
Totaal Investeringskosten*	€ 14.968.364
Bandbreedte +15%	€ 17.213.619
Bandbreedte -15%	€ 12.723.109

* = Prijzen zijn gebaseerd op 2024. Er is geen rekening gehouden met indexatie naar uitvoering in 2026.

Het benodigde krediet voor het gehele project komt uit op afgerond € 15.000.000.

Levensduurkosten:

De levensduurkosten zijn bepaald voor een periode van 101 jaar gebaseerd op de technische levensduur van de onderbouw van het object (exclusief kosten verkenningfase).

Kostensoort	Voorkeursalternatief
Investeringskosten	€ 14.268.362
Groot onderhoud	€ 6.818.565
Stroomkosten	€ 6.501.907
Regulier onderhoud	€ 6.978.146
Totaal Instandhoudingskosten	€ 34.566.980
Totaal Instandhoudingskosten (N)CW (1,6%)	€ 23.677.355

De investeringskosten en grootonderhoud zit in de kapitaallasten en komen terug via de groot onderhoudsplannen.

De kosten voor het stroomverbruik is netto geen toename voor HDSR, omdat deze stroomkosten in plaats van de stroomkosten voor de noodpompen bij gemaal Caspergaww komen.

Het bedrag voor de jaarlijkse verhoging vanaf 2028 van het exploitatiebudget voor de reguliere onderhoudskosten kunstwerken komt uit op afgerond € 68.000.

Subsidie

Door het Deltaprogramma Zoet Water is een subsidie beschikbaar gesteld voor 50% van de totale kosten exclusief kosten eigen personeel (SPUK Staatscourant 18496). Het bedrag is thans gemaximeerd tot € 7.500.000 inclusief BTW. Op basis van de VKA raming bedraagt de subsidie € 6.754.871.

Dekking

De dekking voor dit project benadrukt nogmaals het regionaal belang en is een mooi resultaat van de goede samenwerking die ons waterschap de afgelopen jaren heeft opgebouwd met de verschillende partijen.

Dekking

Wie	Deel
Deltafonds*	€ 6.754.871
Rijnland (bestemmingsreserve inzet KWA verdieping)	€ 1.459.000
HDSR (bestemmingsreserve inzet KWA verdieping)	€ 1.459.000
AGV	€ 449.051
HDSR	€ 4.846.440
Totaal	€ 14.968.362

* = Besluit over deze bijdrage wordt genomen in juni 2024.

Begroting

	Begroting 2024	Dit voorstel
Verwachte uitgaven (bruto)	€ 13.700.000	€ 15.000.000
Verwachten inkomsten (bruto)	€ 5.200.000	€ 7.203.922
Werkelijke waarde op te leveren activa (kapitaallasten Netto)	€ 9.200.000 (geen optelling)	€ 7.796.078
Verwachte dekking kapitaallasten uit bestemmingsreserve		€ 2.918.000

In de begroting 2024 is onder het Programma Beperking gevolgen klimaatverandering een verwachte uitgaven opgenomen van € 13.700.000 voor het project Inlaatwerk Kromme Rijn. De benodigde uitgave met dit VKA komt uit op € 15.000.000. Hoewel de uitgaven met € 1.300.000 stijgen, nemen de verwachte inkomsten (bijdragen) ook evenredig toe. Het door HDSR te dragen deel blijft dus gelijk. De nu verwachte netto waarde van de activa is € 1.403.922 lager dan waar in de begroting 2024 van uit is gegaan. De uiteindelijke kapitaallasten voor HDSR zullen dus iets lager uitpakken. Voorstel is om € 2.918.000 van de netto kapitaallasten voor HDSR te dekken door de inzet van de bestemmingsreserve inzet KWA verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek (deel Rijnland + HDSR). De meerjarige lasten zijn dus reeds verwerkt in de P&C cyclus.

Communicatie & participatie

Vanaf de start van de verkenningsfase in februari 2023 zijn we gestart met de communicatie en participatie van het project. De manier waarop we dat hebben gedaan hebben we vooraf aangekondigd door het 'voornemen tot participatie' te publiceren en een brief naar omwonenden te sturen. In bijlage 2 (DM1992521) is de verantwoording over de communicatie en participatie opgenomen.

We hebben individuele gesprekken gevoerd met de eigenaren van de woonboten in het Inundatiekanaal en andere omwonenden, belangenorganisaties en overheidsinstanties. Onder belangenorganisaties vallen o.a. de Historische kring Rijn en Lek, vereniging Natuur & Milieu en stichting De Wijkse stadshaven. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden gedurende de gehele verkenningsfase. Daarnaast hebben we uit een vertegenwoordiging van bewoners en belangenorganisaties een klankbordgroep samengesteld. Deze klankbordgroep is tweemaal bijeengekomen bij belangrijke tussenstappen in het proces. De opbrengsten uit gesprekken en uit de klankbordgroep zijn waar mogelijk meegenomen in het ontwerpproces en betrokken bij de beoordeling van de alternatieven onder de criteria 'omgevingsaspecten' en 'ruimtelijke inpassing'.

De meest betrokken overheidsorganisaties zijn de gemeente Wijk bij Duurstede, Provincie Utrecht en Rijkswaterstaat. Met hen hebben we diverse afzonderlijk gesprekken gevoerd, maar ook gezamenlijk. Om op een goede manier de belangen en waarden van het UNESCO werelderfgoed mee te nemen hebben we hiervoor een specifiek overleg ingericht met de gemeente Wijk bij Duurstede, Provincie Utrecht en MooiSticht. MooiSticht is adviseur van de Gemeente Wijk bij Duurstede met betrekking tot cultureel erfgoed.

We hebben de verkenningsfase afgesloten met een breed verspreide nieuwsbrief, een bewonersavond en een consultatieronde over het voorkeursalternatief.

In de planuitwerkingsfase zullen we met een vergelijkbare aanpak het ontwerp samen met de omgeving verder uitwerken. De verzamelde wensen en ideeën die nog niet aan bod kwamen bij de verkenningsfase zijn geregistreerd en worden meegenomen in die uitwerking. Met de klankbordgroep willen we graag samen bedenken hoe de vormgeving van het gemaal het beste past in de omgeving. Aan het einde van de planuitwerkingsfase kunnen belanghebbenden een zienswijze indienen op de plannen.

Vervolg

Bouwteam

Na een zorgvuldige afweging past een bouwteam als bouworganisatievorm voor de planuitwerkingsfase het beste bij de kenmerken van dit project. De meerwaarde zit hem vooral in de samenwerking, vroegtijdig inzicht in uitvoeringsrisico's en het combineren van kennis van het Waterschap met kennis van de markt. Om snel te kunnen doorpakken wordt de nadere uitwerking van het project in bouwteam-verband zo vroeg mogelijk nadat het VKA bekend is opgepakt. De intentie is om hiervoor een 2-fase contract te sluiten met een geschikte marktpartij.

Planning

Bijlagen

1. Nota Voorkeursalternatief (DM1989449)
2. Nota Voorkeursalternatief Bijlage 2 Kwalitatieve scoretabel
3. Verantwoording participatie Verkenningfase Inlaatwerk Kromme Rijn (DM1992521)
4. Kostennota Inlaatwerk Kromme Rijn (DM1992518)
5. Nota van antwoord consultatieronde VKA (DM1994923)